

SUN'IY INTELEKT - TEXNIK VOSITALARNI ISHGA TUSHIRISHDA
ZAMONAVIY YECHIM VA UNING ISTIQBOLLARIYusupov Xurshid Normo'min o'g'li
Farxodova Zarnigor O'rol qizi**Annotatsiya**

Zamonaviy ilmiy makonda sun'iy intellekt tobora ko'proq o'rganilmoqda va buning natijasida uni yanada kengroq qo'llash istiqbollari va xavf-xatarlari to'g'risida bahslar kuchaymoqda. Muallif sun'iy intellektni insoniyat jamiyati makoniga integratsiyalashning yaqin kelajakda yuzaga kelishi mumkin bo'lgan asosiy muammolariga to'xtalib, ularni oldini olish bo'lmasa ham, ularni tekislashning mumkin bo'lgan yo'llarini ham belgilab beradi.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, kompyuter, robot, tafakkur, ong, shaxs, jamiyat, insoniyat, muammolar, istiqbollar, kelajak.

Аннотация.

В современном научном пространстве всё активнее исследуется искусственный интеллект и, как следствие, нарастают споры о перспективах и рисках его более широкого применения. Автор, выделяя основные проблемы интеграции искусственного интеллекта в пространство человеческого социума, которые могут возникнуть в ближайшем будущем, намечает и возможные способы их если не предотвращения, то нивелирования.

Ключевые слова: искусственный интеллект, компьютер, робот, мышление, сознание, осознание, личность, общество, человечество, проблемы, перспективы, будущее.

Abstract.

In the modern scientific community artificial intelligence (AI) is increasingly being studied; as a result, there are growing disputes about the prospects and risks of its wider usage. In the present paper the author outlines the main problems of AI integration into the human society, that may arise in the near future, and propose possible ways to prevent or at least to level them.

Key words: artificial intelligence, computer, robot, thinking, consciousness, awareness, personality, society, humanity, problems, prospects, future.

Zamonaviy voqelikda, turli darajalarda, ilmiy va boshqarishdan tortib "nazorat" ishlanmalari va ommaviy axborot vositalaridagi turli muhokamalargacha, sun'iy intellekt (AI), mashinalarning "kuzatuv" va ularning g'alayon ehtimoli mavzulari faol muhokama qilinmoqda.

Yuqoridagi mavzularning oxirgisi - bu so'nggi o'n yillikdagi Amerika tadqiqotlari orqali o'tadigan murakkab ishlanmalar bo'lib, u nazoratdan qochib ketgan sun'iy intellekt tashuvchilari (robotlar) hukmronligi ostida kelajak suratlari bilan oddiy odamning ongini birlashtirmoqda.

Shu bilan birga, ilmiy nutqda asosiy tushunchalar: "fikrlash", "ong", "zakovat" haqida aniq fikr yo'qligi amalda e'tibordan chetda qolmoqda.

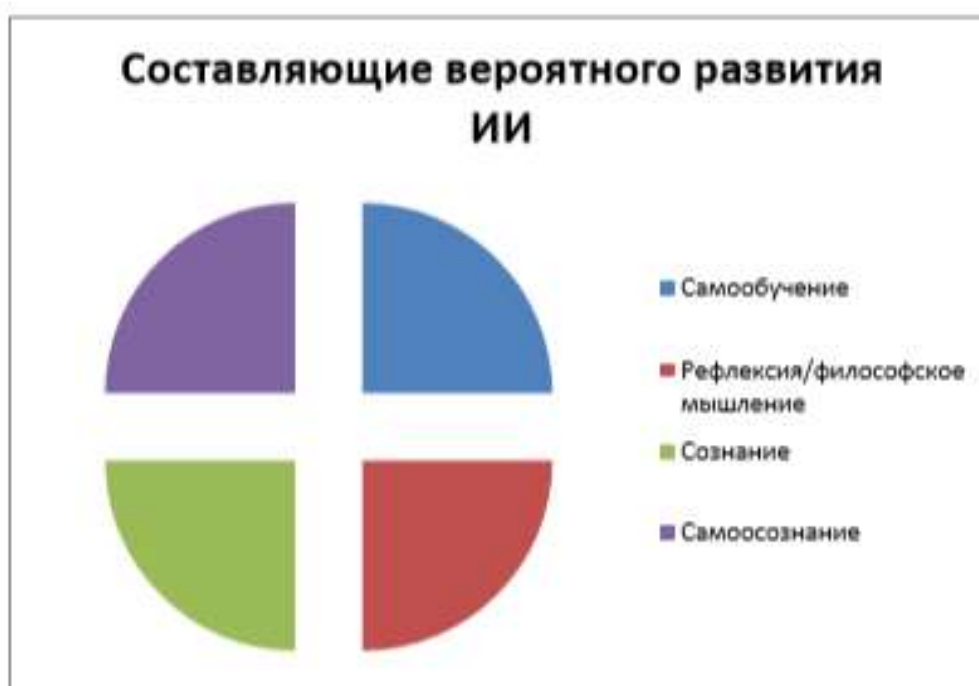
Bundan tashqari, ushbu tushunchalarning mazmuni ularni ko'rib chiqish mumkin bo'lgan paradigmaga qarab tubdan farq qiladi. Masalan, braxmanizmda biz voqelik deyishga odatlangan hamma narsa ong mahsuli; biologik kontseptsiyada ong biologik materiyaning

rivojlanishi natijasidir; Kvant nazariyasida klassik Kopengagen versiyasida "ong va jismoniy dunyo bir haqiqatning bir-birini to'ldiruvchi tomonlari" [1].

AI - imkoniyatlari, istiqbollari va tahdidlarini muhokama qilishda mavjud vaziyatning o'ziga xosligi, ongning tabiati va aqlning mohiyati haqidagi ochiq savolga qo'shimcha ravishda, ob'ektiv ravishda tasdiqlash mumkin bo'lgan haqiqiy diagnostika bazasining yo'qligi bilan bog'liq. Hozirgi Nyuell-Simon gipotezasi (belgilar bilan ishlaydigan har qanday tizim aqlli) va Tyuring testi (agar sun'iy intellekt ongli bo'lsa, u holda gaplashayotganda odam AIni boshqa odamdan ajrata olmaydi) sinchkovlik bilan ko'rib chiqilsa, bu gipotezani shakllantira olmaydi. shunday asosga asoslanadi. Va yuqoridagilarga mos ravishda, Alfavitning sobiq rahbarining noaniq bayonoti [2] AIni muhim vaziyatlarda ishlatib bo'lmaydi, chunki "barcha zamonaviy texnologiyalar jiddiy xatolarga ega". Misol uchun, 2018-yilning 18-mart kuni butun dunyo bo'ylab yangiliklar dasturlarida Uber avtonom Volvo XC90 krossoveri soatiga 60 km tezlikda Elayn Gertsberg tomonidan urilgani, u olgan jarohatlari tufayli shifoxonada vafot etgani haqida xabar berilgan edi.

Hozirgi bosqichda sun'iy intellektni rivojlantirishning asosiy istiqbolli yo'nalishi AIning qaror qabul qilish qobiliyatini kengaytiruvchi dasturlarni yaratishdan iborat. "Yandeks"ning texnologiyalarni tarqatish bo'yicha direktori Grigoriy Bakunov bu borada aniq ta'kidlaganidek: "Hozirda neyron tarmoqlar inson uchun qilayotgan asosiy narsa uni ortiqcha qarorlar qabul qilishdan qutqarishdir. Shunday qilib, ular tirik odam tomonidan juda aqlli bo'lmagan qarorlar qabul qilinadigan deyarli hamma joyda ishlatilishi mumkin. Kelgusi besh yil ichida aynan shu mahoratdan foydalaniladi, u insonning qaror qabul qilish qobiliyatini oddiy mashina bilan almashtiradi" [3]. Ya'ni, keyingi bosqich - bu sun'iy intellektning o'z-o'zini o'rganishi, SOINN (self-organizing incremental neyron network) modifikatsiyasi orqali mashinani o'rganish algoritmlarini ishlab chiqish [4].

O'z-o'zini o'rganish qobiliyati tahlil, sintez, taqqoslash kabi operatsiyalarni o'z ichiga olganligi sababli, keyingi bosqich - aks ettirish - aslida muqarrar. Ammo aks ettirishning mavjudligi allaqachon ongning "belgisi" va amalga oshirish qobiliyatidir.

Shu bilan birga, maqolada aytib o'tilganidek, yuqorida qo'llanilgan tushunchalarning har biri noaniqdir va ushbu sxemaning talqini "ong" tushunchasi qanday tarkib bilan to'ldirilganligiga bog'liq: ma'lumot bilan ishlash qobiliyati (qazib olish, qayta ishlash, saqlash) yoki o'z-o'zini takomillashtirish qobiliyati.

Shunday qilib, insoniyat kelajagi uchun uchta muhim savol tug'iladi:

1. Suniy intellektda qanday asoslar qo'yiladi?
2. Ularni qanday solishtirishadi?
3. Suniy intellekt ularni qanchalik o'zgartirishi mumkin?

Bizning fikrimizcha, o'z-o'zini rivojlantirish g'oyasiga asoslanib, uchinchi savol eng muhimi, chunki ekstremal holatda AI nazoratdan chiqib ketishi mumkin va bu holda u qadriyatlarga qaratilishi dargumon. Ular odatda insoniyatning eng yuqori darajasi deb ataladi, lekin ayni paytda ular odatda ergashmaydi.

- Robotlashtirish qullikning yangi texnogen darajasida tiklanish emasmi?

Boshqacha aytganda, bu holatda biz ajdodlarimiz xatosini yoki ijodkorlarimizning xatosini takrorlamaymizmi? "Kompyuterni fikrlashga orgatish mumkinmi?" Bu savolning javobi bizning fikrlashni qanday tushunishimizga bog'liq. Agar tafakkurni ongning integral protsessual xususiyati sifatida tushunsak, mening javobim salbiy bo'ladi. Ongning virtual faoliyati juda murakkab, shuning uchun u kompyuterda to'liq hisoblab chiqilishi va takrorlanishi mumkin bo'lgan jarayon emas. Biroq, tabiiy fikrlash jarayonining ayrim o'ziga xos jihatlari kompyuterda taqlid qilinishi mumkin. Insoniyatning eng muhim vazifasi tobora murakkab va mustaqil mashinalarni yaratish emas, balki o'zini takomillashtirishdir. Aks holda, tabiiy mavjudotning halokatli adolati zaif Homo Sapiensni barcha intellektual kompyuter o'yinchoqlari va texnologik qo'ltiq tayoqlari bilan "Hayot kitobi" dan shafqatsizlarcha chiqarib tashlaydi" [5].

Inson va suniy intellekt o'rtasidagi asosiy farq nima? Bizning fikrimizcha, motivatsiya. Motivatsiya - bu harakatlarga sifat beradi.

Qadimgi dunyodan beri motivatsiyaning uch turi mavjud bo'lgan: ulardan ikkitasi qulni qoralaydi (jazodan qo'rqish yoki rag'batlantirish istagi) va biri erkin shaxsni (o'z e'tiqodiga asoslangan harakat).

Suniy intellekthech qanday motivatsiyaga ega bo'lmasa, u vosita bo'lib qoladi.

Xulosa qilib, quyidagi xulosalar chiqarish mumkin.

Muammolar:

Rivojlanmagan kontseptual apparat, yagona fanlararo kontseptual apparatning yo'qligi.

Kishilik jamiyatidagi hal etilmagan ijtimoiy va iqtisodiy muammolar. Va, natijada, ko'pchilikning past ma'naviy darajasi, ularning yo'qligi ularni insonda haqiqiy insonning tashuvchisi sifatida ko'rib chiqishga imkon bermaydi, balki faqat biologik turning vakillari sifatida. Maqsadlar bo'yicha texnologiyaning rivojlanishi quldorlik jamiyatining maqsadlariga yaqin: va agar qullar, biz bilganimizdek, egalari nazoratidan chiqib, ular ustidan hukmronlik qila boshlasa, tarix takrorlanishi ehtimoli yuqori. o'zi shubhali rivojlanishning yangi bosqichida.

Aniqlangan muammolarni darajalash.

Yagona kontseptual tizimni yaratish va dunyoning yagona ko'p o'lchovli rasmini qurish, gumanitar va tabiatshunoslik bilimlarini integratsiyalash, chunki dunyo yagona va dastlab tarmoqlarga bo'linish o'rganish qulayligi uchun paydo bo'ldi.

Texnologiyani, ayniqsa sun'iy intellektni qat'iy funkcionallik bilan cheklash, chunki agar bunday cheklovlar bo'lmasa, texnik "xizmatchilar" o'zlarining "xo'jayinlari" dan oshib ketish

ehtimoli, ularning aksariyati o'z hayotlarini jaholat va zulmatda o'tkazishni afzal ko'radilar va nazoratdan chiqib ketishadi. , sobiq egalarining egalariga aylanadi. Negaki, "Hegel qayerdadir barcha buyuk jahon-tarixiy voqealar va shaxslar ikki marta takrorlanishini payqaydi: birinchi marta fojia, ikkinchisi fars sifatida" [6].

Ichki siyosatda davlatning eng oliy qadriyati insondir, degan tezisni e'lon qilishdan uni amaliy amalga oshirishga, xususan, kafolatlangan bepul ta'lim, tibbiy xizmat va madaniy merosdan foydalanish imkoniyatini ta'minlaydigan mexanizmni qayta qurish yo'li bilan o'tish, chunki " xalqi sog'lom bo'lmagan va madaniyatli bo'lmagan mamlakatning kelajagi ham bo'lmaydi" [7, 116-bet].

Zamonaviy jamiyatda davlatning asosiy resursi inson resurslari bo'lganligi sababli, shaxsning hayotining barcha yosh bosqichlarida va barcha darajalarida (intellektual, estetik, axloqiy, jismoniy) rivojlanishi uchun qulay shart-sharoitlarni yaratish zarur. Faqat shu yondashuv bilan barkamol shaxsni tarbiyalash mumkin.

Asosiy daromadni kiriting. Uni joriy etishning ijobiy natijalari (jinoatchilikning kamayishi; sog'liqni saqlash xarajatlarining kamayishi; aholi tomonidan ijtimoiy to'lovlar va subsidiyalar sarflanishini taqsimlash, hisobga olish va nazorat qilishning byurokratik tashkil etilishiga barham berish orqali byudjet mablag'larini ajratish; fuqarolarning ijodiy faolligini oshirish.) bir qancha tajribalarda aniq isbotlangan [8].

Adabiyotlar ro'yxati

1. Появится ли когда-нибудь искусственный интеллект с сознанием? <https://hinews.ru/computers/poyavitsya-li-kogda-nibud-iskusstvennyj-intellekt-s-soznaniem.html> [Электронный ресурс] – Режим доступа: URL: <https://vc.ru/p/neural-networks> (дата обращения 11.03.2018).

2. Экс-глава Alphabet предложил в ближайшее десятилетие не беспокоиться о восстании машин <https://republic.ru/posts/89842> [Электронный ресурс] – Режим доступа: URL: <https://vc.ru/p/neural-networks> (дата обращения 16.03.2018).

3. Бум нейросетей: Кто делает нейронные сети, зачем они нужны и сколько денег могут приносить <https://www.skoltech.ru/media/bum-nejrosetej-kto-delaet-nejronnye-seti-zachemoni-nuzhny-i-skolko-deneg-mogut-prinosit/> [Электронный ресурс] – Режим доступа: URL: <https://vc.ru/p/neural-networks> (дата обращения 16.03.2018).

4. SOINN — самообучающийся алгоритм для роботов <https://habrahabr.ru/post/188230/>[Электронный ресурс] – Режим доступа: URL: <https://vc.ru/p/neural-networks> (дата обращения 11.03.2018).

5. Аблеев С.Р., Моделирование сознания и искусственный интеллект: пределы возможностей // Вестник экономической безопасности. 2015. №3. URL: Видеонаука №2(10) 2018 39 <https://cyberleninka.ru/article/n/modelirovanie-soznaniya-i-iskusstvennyu-intellekt-predelyvozmozhnostey> (дата обращения: 26.03.2018).

6. Маркс К., Энгельс Ф. Восемнадцатое брюмера Луи Бонапарта // Сочинения. 2-е изд.. Т. 16., М.: Политиздат, 1960. 833 с. С.374-376 .

7. Колесникова Г.И. Социальная политика России: концепция развития личности в 21 веке// Международный научный журнал. Раздел: Гуманитарные науки. Москва, 2017. №3. С.112-117. С.116. .Режим доступа: <http://www.tis-journal.com/contents/2017/vypuskno3/>

8. Брегман Р. Утопия для реалистов. Как построить идеальный мир/ М.: Альпина Паблишер, 2018.